

Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

20 Ekim / 2023

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

BM'nin tek sesli yapısı Gazze'deki masumlara geçit vermiyor!

- ❑ İsrail Hamas arasındaki savaş devam ettikçe Gazze'de abluka altında kalan milyonlarca insan sürekli öldürülmeye devam ediyor.
- ❑ İsrail'in yaklaşık 500 kişinin yaşamını yitirdiği Gazze'deki el-Ehli Baptist Hastanesi'ne yönelik saldırısı konusunda; Batılı kaynaklar halen, İsrail ziyaretinde ikna edildiği düşünülen Biden'ın iddia ettiği üzere Filistinlileri sorumlu tutuyor.
- ❑ ABD, Almanya ve İngiltere İsrail'e açık desteğini göstermek için ziyaretler gerçekleştirdi.
- ❑ Diğer taraftan Rusya, , Ukrayna kasaba ve şehirlerine enerji tedarikini kestiğinde Moskova savaş suçlusunu ilan edilmişti ancak İsrail, Gazze'yle su, yakıt ve elektrik bağlantılarını günlerdir kesmiş olduğu halde, Batı'nın açıkça silah ve para desteğini almaya devam ediyor.
- ❑ Biden, Ukrayna ve İsrail'e destek için kongreye 100 milyar dolarlık teklif verdi.
- ❑ En çarpıcı olanı ise 1945'de dünya barışını, güvenliğini korumak ve uluslararası işbirliğini tüm ülkeler adına gerçekleştirmek için kurulan BM'nin bölgeye ilişkin kararlarıydı.
- ❑ 15 üyeli BM Güvenlik Konseyinde Rusya'nın İsrail-Filistin çatışmasına ilişkin karar tasarısı, 5 'evet' oyu alırken, 6 'çekimser' ve 4 'hayır' oyuyla reddedildi. ABD, İngiltere, Fransa ve Japonya 'hayır' oyu kullandı.
- ❑ Ardından, Rusya'nın tasarısına alternatif olarak Brezilya'nın ortaya koyduğu, oylaması başka bir güne ertelenen ve "Hamas'ın terör saldırılarını" kınarken, ateşkes yerine "insani duraksama" talep eden tasarı da ABD'nin tek hayır oyuyla red edildi.
- ❑ özetle Gazze'deki sivillere yardımın ulaşmasına dahi ABD'den geçit yok!

12. Kalkınma Planı

❑ Sosyal medya hesabından 12. Kalkınma Planı ile ilgili paylaşımında bulunan Cumhurbaşkanı Erdoğan enflasyonu kalıcı olarak tek haneli rakamlara indirmeyi, 2028 yılı sonunda yüzde 4,7'ye geriletmeyi hedeflediklerini söyledi. Erdoğan, "12'nci Kalkınma Planı döneminde ortalama yüzde 5 oranında istikrarlı ve dengeli bir büyüme hedefliyoruz. 2028'de 1 trilyon 589 milyar dolar milli gelire, 17 bin 554 dolar kişi başına gelire ulaşmayı amaçlıyoruz." açıklamasında bulundu.

❑ Erdoğan 5 yıllık kalkınma planının 5 ana ekseninden oluştuğunu belirterek şunları söyledi;

"1- Nitelikli insan, güçlü aile, sağlıklı toplum.

2- İstikrarlı büyüme, güçlü ekonomi.

3- Yeşil ve dijital dönüşümle rekabetçi üretim.

4- Afetlere dirençli yaşam alanları, sürdürülebilir çevre.

5- Adaleti esas alan demokratik iyi yönetim. "

❑ 2024-2028 dönemini kapsayan planın vizyonu "Türkiye Yüzyılı'nda çevreye duyarlı, afetlere dayanıklı, ileri teknolojiye dayalı yüksek katma değer üreten, geliri adil paylaşan, istikrarlı, güçlü ve müreffeh bir Türkiye" olarak belirlendi.

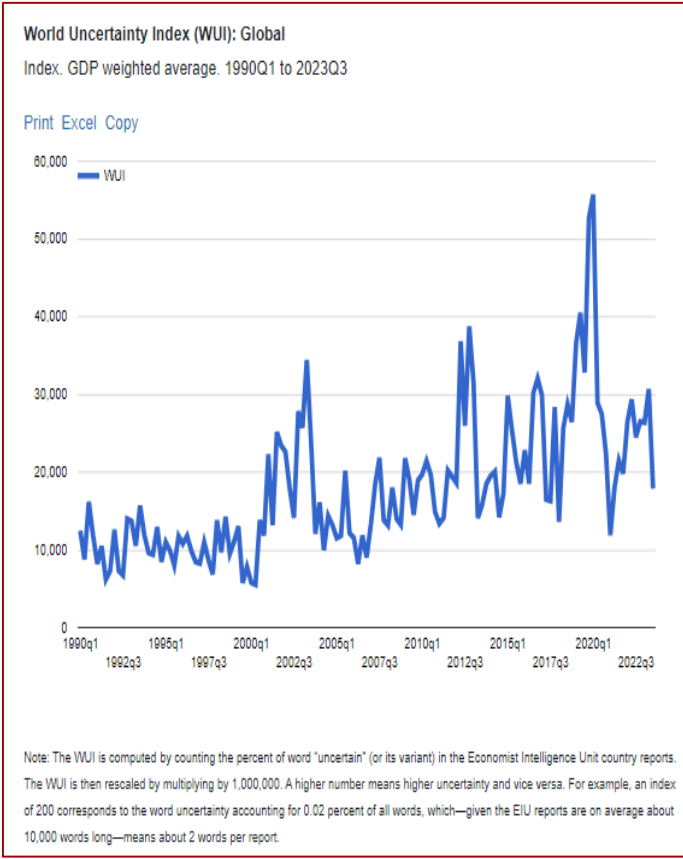
İki ayın ardından bütçe yeniden açık verdi

- ❑ Merkezi yönetim bütçesi, eylül ayında 129 milyar 218 milyon lira açık verdi. Bütçe, temmuzda 48,6 milyar lira, ağustosta ise 51,3 milyar lira fazla vermişti.
- ❑ Eylül ayında bütçe giderleri yüzde 99,8, giderler içinde faiz giderleri yüzde 113,7, faiz hariç giderler yüzde 97,9 oranında arttı. Zamların etkisiyle personel giderleri yüzde 118,5 artarken, deprem harcamaları nedeniyle sermaye transferleri yüzde 1480,5 oranında yükseldi.
- ❑ Bütçe gelirleri ise yüzde 113,2 oranında arttı. Kurumlar vergisi tahsilatı aylık bazda yüzde 199,7 oranında artış gösterse de dönemsel olarak düşük seyrini sürdürüyor. Eylül ayında dış ticaretteki gelişmelere de paralel olarak ithalde alınan KDV'deki yüzde 71 artış, düşük artış kalemlerinden biri oldu. Fiyat artışlarını hızla yansıtan Dahilde alınan KDV eylül ayında önceki yıl aynı aya göre yüzde 248,5 ÖTV yüzde 161,5, oranında arttı. Böylece Eylül ayı, Temmuz ve Ağustos ayındaki fazlaların ardından harcamaların yansımalarıyla yüksek bütçe açığı verilen ay oldu.
- ❑ Ocak-Eylül döneminde bütçe açığı 512.6 milyar TL'ye ulaştı: Temmuz ayında kabul edilen ek bütçe ile, yıl sonunda 659.4 milyar TL'lik bütçe açığı hedeflenmişti. Eylül ayı içinde açıklanan OVP'de ise yıl sonu bütçe açık tahmini, ek bütçeden 1 trilyon TL'yi aşan bir ekle, 1 trilyon 663 milyar TL olarak yer aldı.

Enflasyonla mücadelede tüm paydaşlardan destek

- ❑ Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın enflasyonla mücadele kapsamında gıda perakendecilerine yaptığı indirim kampanyası çağrısını İstanbul Sanayi Odası da destekledi.
- ❑ 2019 yılında da kur artışından kaynaklı gıda zamları karşısında benzer bir talep gelmişti hatta o zamanlar tarım kredi kooperatifleri ve çadırlar gündeme gelmişti.
- ❑ Ancak bu defa ticaret odaları, perakendeciler birliği ve sanayi odaları başta olmak üzere pek çok kesimden geniş çaplı bir destek olduğu anlaşılıyor.
- ❑ Bu durum özellikle talep enflasyonu ile bir süre sonra oluşan fiyatlandırma davranışlarındaki bozulmayı düzeltmeye yardımcı olabilir.
- ❑ Diğer taraftan otomotiv de dahil pek çok tüketim kesimine yönelik indirim kampanyalarının yapılması bu defa da senenin son 3 aylık döneminde iç talepteki istenen daralmayı da bir ölçüde engelleyebilecek olduğuna yönelik görüşler var.
- ❑ Otomotivdeki kampanyaların nedeni olarak, arz kısıtı ve spekülasyonla oluşan araç bekleme kuyruklarının yerini sipariş iptallerine bırakması neticesinde markaların stok eritmek istemesi olduğu iddia ediliyor.

Jeopolitik volatilité yükselirken...

- ❑ Küresel ekonomi 1970'lerden bu yana hiç olmadığı kadar bozuk ve istikrarsız bir dönemden geçiyor.
- ❑ Covid-19 salgını ve Rusya'nın Ukrayna'yı işgalinin yarattığı çifte şok, para politikasını bulandırdı, enerji piyasalarını ve tedarik zincirlerini alt üst etti. Ekonomik milliyetçilik, ABD-Çin gerilimleri ve parçalanma kök saldı. Hükümetler, yeşil dönüşümün baskısı altında ancak fosil yakıtın da her zamankinden daha volatil olduğu bir yerde ekonomiyi daha da fazla incelemek zorunda.
- ❑ Çatışmaların Orta Doğu'ya trajik dönüşü ise artan jeopolitik riski büyük ölçüde piyasalara da taşıyarak, yeni bir kırılma yarattı.
- ❑ VIX (korku endeksi) endeksi, 2020'den bu yana 10 yıllık ortalamaların üzerinde seyrederken, analistlerin raporlarında "belirsiz" kelimesinin yaygınlığını ölçen Dünya Belirsizlik Endeksi, yıllardır yükseliş eğilimi gösteriyor ve 2021'den bu yana önemli ölçüde artış gösterdi.

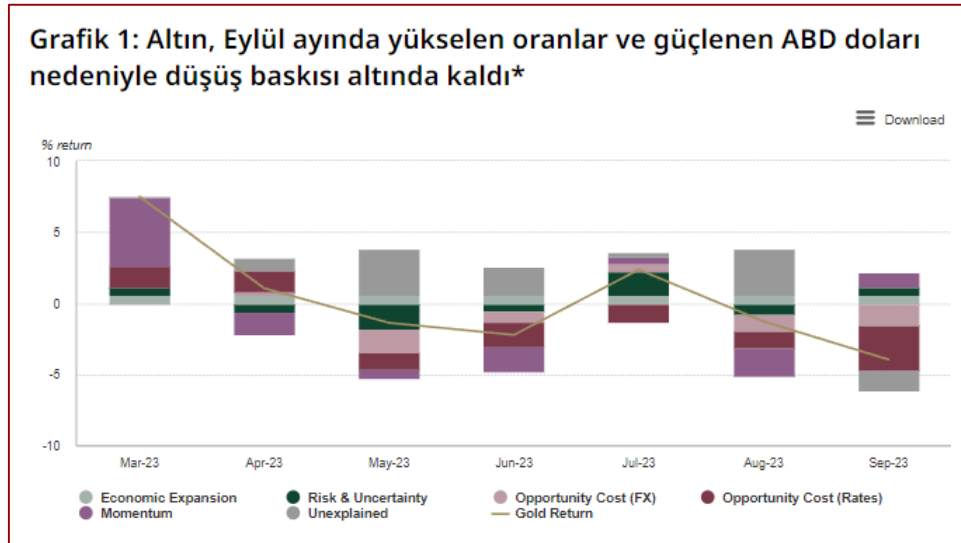
Dolar endeksi, petrolle paralel giderken...

- ❑ Powell, New York Ekonomi Kulübünde yaptığı konuşmada, ekonomik görünüme ilişkin değerlendirmelerde bulundu.
- ❑ ABD Merkez Bankası (Fed) Başkanı Jerome Powell, ekonomik büyümenin ve iş gücü talebinin dayanıklılığını gösteren son verileri dikkatle izlediklerini belirterek, büyümenin sürekli olarak trendin üzerinde olduğuna veya iş gücü piyasasındaki sıkılığın azalmadığına dair ek kanıtların para politikasının daha da sıkılaştırılmasını gerektirebileceğini ifade etti.
- ❑ "Belirsizlikler, riskler ve ne kadar ilerleme kaydettiğimiz göz önüne alındığında, Komite dikkatli bir şekilde ilerliyor« ifadesini kullanan Powell'ın diğer ülke merkez banka başkanlarından farkı, Rusya-Ukrayna ya da İsrail Hamas savaşının yaratacağı ekonomik etkiler değil, bilakis kendi politikalarının büyük ölçüde belirsizlikle ifade ettikleri sonucu.
- ❑ Çünkü 2017'den bu yana yaptığı alt yapı çalışmalarıyla sıvılaştırılmış doğalgazla beraber net enerji ihracatçısı pozisyonuna geçen ABD'nin doları artık petrol yükseldikçe değer kazanıyor!

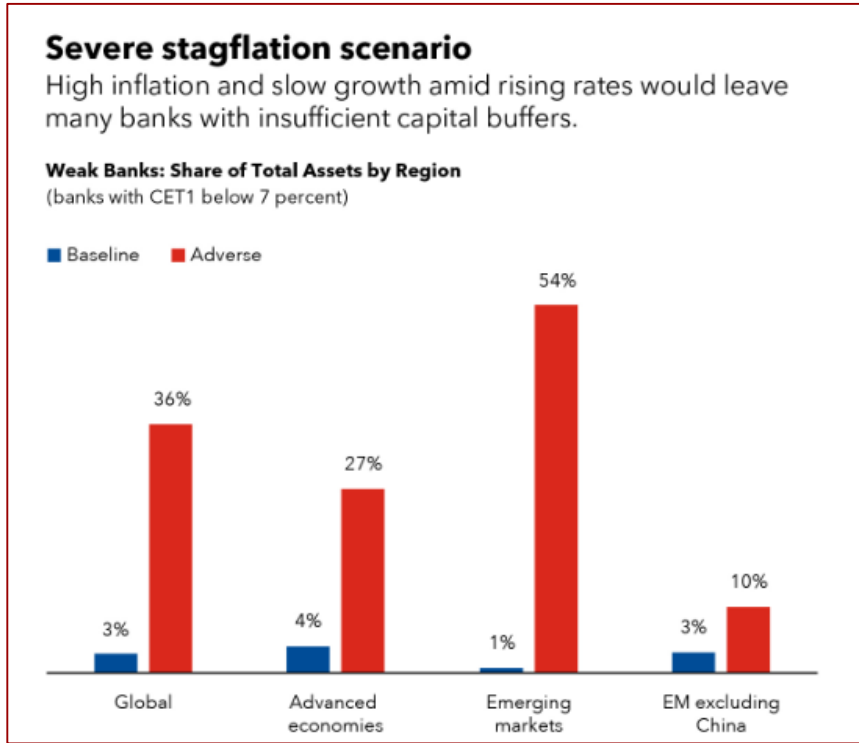

Bu savaş, altını daha fazla baskılayamadı!

- ❑ Savaşlar genellikle nakit ve altının prim yaptığı, güvenli liman olarak görüldüğü insanlık açısından kötü ve belirsiz zamanlardır.
- ❑ Şubat 2022'de başlayan Rusya Ukrayna savaşı ise altını sınırlı bir miktarda harekete geçirmiş ancak enerji ve gıda gibi arz kaynaklı iki tür krizin dünyaya musallat olmasıyla küresel merkez bankalarını harekete geçirdiğinden yükselen tahvil getirileri karşısında yukarı yönlü gidişi büyük ölçüde frenlenmişti.
- ❑ Oysa İsrail Hamas savaşında her ne kadar ABD tahvili baskısı çok daha yüksek oranlı ortaya çıkmış olsa da yukarı yönlü hareketinin ivme kazandığını görüyoruz. Burada ABD tahvillerinin vade yapısında görülen kırılım ve dikkatlerin altın rezervleriyle öne çıkan Rusya'dan güneye çevrilmesinin etkisi, olasılıklı görünüyor.
- ❑ Bir savaşla değişen tabloya örnek Eylül ayında Dünya Altın Konseyi'nin Altın Getirisi İlişkilendirme Modeli grafiğinden izlenebilir.

Haftanın görseli: Stagflasyon şiddetli olursa çok banka zarar görür

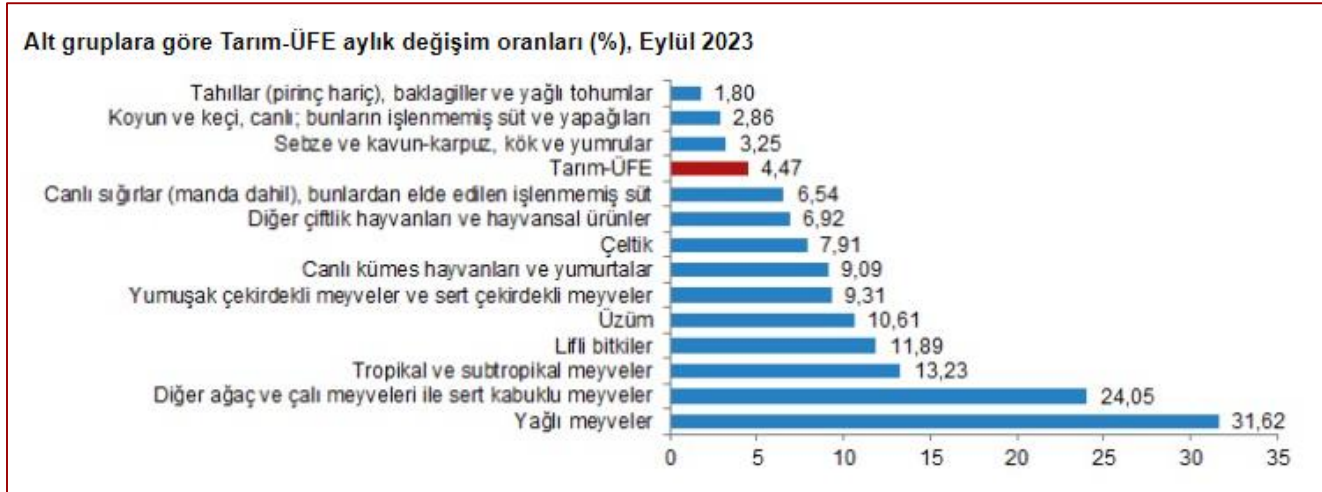
- IMF'in stres testi sonucuna göre; 29 ülkedeki yaklaşık 900 kredi kuruluşunu kapsayan çalışmada düşük sermaye düzeyine sahip 30 bankacılık grubu belirlenmiş ve bunların tümü küresel banka varlıklarının yaklaşık yüzde 3'ünü oluşturmaktadır.
- Ancak şiddetli stagflasyon (yüzde 2 küresel ekonomik daralma ile birlikte yüksek enflasyon) ve daha da yüksek merkez bankası faiz oranları ile kuşatılırsa, kayıpların çok daha büyük olup, zayıf kurumların sayısının 153'e çıkacağı belirtiliyor ki bu da küresel banka varlıklarının üçte birinden fazlasını oluşturuyor.
- Ayrıca Çin hariç, gelişmiş ekonomilerde gelişmekte olan piyasalara göre çok daha fazla zayıf banka olduğu notu eklenmiş.

Haftadan kalanlar

- ❑ Göçmen sorunuyla baş başa kalan Avrupa, şimdi de vizesiz girilen Balkan ülkelerini sıkı takibe aldı...
- ❑ İsrail-Filistin savaşı yüzünden artan petrol fiyatları ve dolardaki yükseliş, pompaya yansıyor; motorinden sonra benzine zam geldi.
- ❑ Çin, Kuşak ve Yol Girişimi için 8 maddelik eylem planı hazırladı.
- ❑ ABD, Venezuela'nın petrol, doğal gaz ve altın sektörlerine yönelik bazı yaptırımları askıya aldı
- ❑ Konutta yılın en yüksek satışından, 3 ayın en düşük satışına doğru ivme kaybı oldu.
- ❑ OPEC, Uluslararası Enerji Ajansı'nın dünyanın artık fosil yakıt çağı için "sonun başlangıcında" olduğu açıklamasına sert tepki göstererek bu öngörülerin küresel çapta birçok ekonomi için benzeri görülmemiş bir enerji kaosuna yol açacağı uyarısında bulundu.
- ❑ ABD, Çin'in gelişmiş yarı iletkenlere ve çip üretim ekipmanlarına erişimini kısıtlamak önlemlerini sıkılaştıracak.
- ❑ Milli sporcu Şahika Ercümen, Cumhuriyet'in 100. yılına ithafen Hatay'da gerçekleştirdiği denemede, paletsiz değişken ağırlık kategorisinde 105 metre dünya rekorunu 106 metre ile kırdı.
- ❑ JPMorgan Küresel Piyasa Stratejisti Marko Kolanovic, yatırımcıların güvenli limanlar aramaları gerektiğini söyledi.
- ❑ Bakan Şimşek: Görüşmelerimiz Körfez ülkeleri ile devam edecek.
- ❑ Cevdet Yılmaz: 1,6 trilyon liralık açık bekliyoruz.
- ❑ Gazeteci Rauf Tamer hayatını kaybetti.
- ❑ Petrol Orta Doğu'da jeopolitik gerilimlerin artması ve fiyatların art arda ikinci haftalık yükselişe hazır olmasıyla yükseldi.
- ❑ Kripto para birimi olan Bitcoin'in fiyatı, bu hafta ikinci kez 30 bin doların üzerine çıktı.
- ❑ Borsa haftayı sert düşüşle tamamladı: Kayıplar yüzde 3'ü aştı.
- ❑ Almanya'nın en büyük bankalarından Deutsche Bank, yüzde 40'lık TCMB politika faizi beklentisini öne çekerken; gelecek haftaki toplantıdan ise, 500 baz puanlık faiz artışı beklediğini açıkladı.

Tarım Ürünleri Üretici Fiyat Endeksi, Eylül 2023

- ❑ Tarım-ÜFE'de (2015=100), 2023 yılı Eylül ayında bir önceki aya göre %4,47 artış, bir önceki yılın Aralık ayına göre %46,58 artış, bir önceki yılın aynı ayına göre %71,96 artış ve on iki aylık ortalamalara göre %91,66 artış gerçekleşti.
- ❑ Sektörlerde bir önceki aya göre, balık ve diğer balıkçılık ürünlerinde %1,23 azalış, tarım ve avcılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde %4,50 artış, ormancılık ürünleri ve ilgili hizmetlerde %8,54 artış gerçekleşti. Ana gruplarda bir önceki aya göre tek yıllık bitkisel ürünlerde %3,28 artış, çok yıllık bitkisel ürünlerde %4,74 artış ve canlı hayvanlar ve hayvansal ürünlerde %6,10 artış gerçekleşti.

Konut Satış İstatistikleri, Eylül 2023

- ❑ Türkiye genelinde konut satışları Eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %9,5 azalarak 102 bin 656 oldu. Konut satışlarında İstanbul 15 bin 247 konut satışı ve %14,9 ile en yüksek paya sahip oldu. Satış sayılarına göre İstanbul'u 9 bin 48 konut satışı ve %8,8 pay ile Ankara, 5 bin 476 konut satışı ve %5,3 pay ile İzmir izledi. Konut satış sayısının en az olduğu iller sırasıyla 47 konut ile Ardahan, 55 konut ile Hakkari ve 77 konut ile Bayburt oldu.
- ❑ Yabancılara yapılan konut satışları Eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %42,0 azalarak 2 bin 930 oldu. Eylül ayında toplam konut satışları içinde yabancılara yapılan konut satışının payı %2,9 oldu. Yabancılara yapılan konut satışlarında ilk sırayı bin 7 konut satışı ile Antalya aldı. Antalya'yı sırasıyla 978 konut satışı ile İstanbul ve 211 konut satışı ile Mersin izledi.

